

Duiding Arbeidsmarktontwikkelingen 2014-II

mei 2014

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1. Ontwikkelingen 1e kwartaal 2014	3
1.1. Economische krimp door eenmalige factoren	3
1.2. Export groeit	4
1.3. Aantal uitzenduren groeit door	5
1.4. Aantal vacatures neemt toe	6
1.5. Minder verleende ontslagvergunningen	6
1.6. Aantal faillissementen lager, maar blijft nog hoog	7
1.7. Twee jaar krimp van de werkgelegenheid	8
1.8. Bijna 350 duizend banen minder in vijf jaar tijd	8
1.9. Beroepsbevolking neemt af	9
1.10. Minder nieuwe WW-uitkeringen	10
1.11. Groei werkloze beroepsbevolking vlakkt af	10
1.12. Arbeidsmarktontwikkelingen in vijf jaar	12
2. Verwachtingen 2014	13
2.1. Vertrouwen consumenten stijgt snel	13
2.2. Hogere economische groei	14
2.3. Aantal WW-uitkeringen in 2014 verder omhoog	14
Colofon	15

Samenvatting

Economisch herstel, steeds meer seinen op groen

Er zijn steeds meer en sterkere tekenen van economisch herstel. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) geeft in haar conjunctuurbericht aan dat de fase waarin de economie zich bevindt, is verschoven van laagconjunctuur naar de herstelfase. Tegelijkertijd noteerde het CBS over het eerste kwartaal van 2014 een economische krimp van 1,4% ten opzichte van het kwartaal ervoor. Vergeleken met het eerste kwartaal van 2013 was sprake van een krimp met 0,5%. De krimp is volgens de toelichting van het Centraal Bureau voor de Statistiek vooral te wijten aan eenmalige factoren, zoals een zachte winter. Onderliggende factoren wijzen op voortgaand economisch herstel. Zo is de omvang van de investeringen toegenomen. En dit duidt op een bedrijfsleven dat afzetkansen ziet.

Ook het toenemende consumentenvertrouwen wijst op herstel. Het consumentenvertrouwen is sinds de zomer van 2013 vrijwel onafgebroken toegenomen. In mei 2014 is het percentage optimisten bijna gelijk aan het percentage pessimisten. Consumenten zijn optimistischer over de economie. Ook de koopbereidheid is toegenomen.

Arbeidsmarkt verbetert, maar wacht op nieuwe banen

Op de arbeidsmarkt zijn kleine verbeteringen zichtbaar: sinds november 2013 groeit het aantal uitzenduren weer en in het eerste kwartaal van 2014 is het aantal vacatures gestegen. Er zijn minder verleende ontslagvergunningen. De groei van de werkloze beroepsbevolking vlakt af.

Een punt van aandacht is dat het aantal banen in het eerste kwartaal 2014 verder is afgenomen. Herstel van de werkgelegenheid wordt pas verwacht als de economische groei langer doorzet. Werkgelegenheidsgroei is belangrijk om de werkloosheid substantieel omlaag te brengen. De huidige afvlakking van de werkloosheid komt volgens het CBS niet doordat er meer banen zijn bijgekomen, maar vooral doordat mensen zich terugtrokken van de arbeidsmarkt. Een laatste aandachtspunt is de verdeling van herstel op de arbeidsmarkt over verschillende groepen. Jongeren profiteren duidelijk van de conjuncturele opleving, bij ouderen is dat minder snel en minder sterk zichtbaar.

Voor dit jaar wordt nog een beperkte economische groei verwacht, voor 2015 wordt een verdere groei verwacht. Voor 2015 wordt ook een daling van de werkloosheid verwacht.

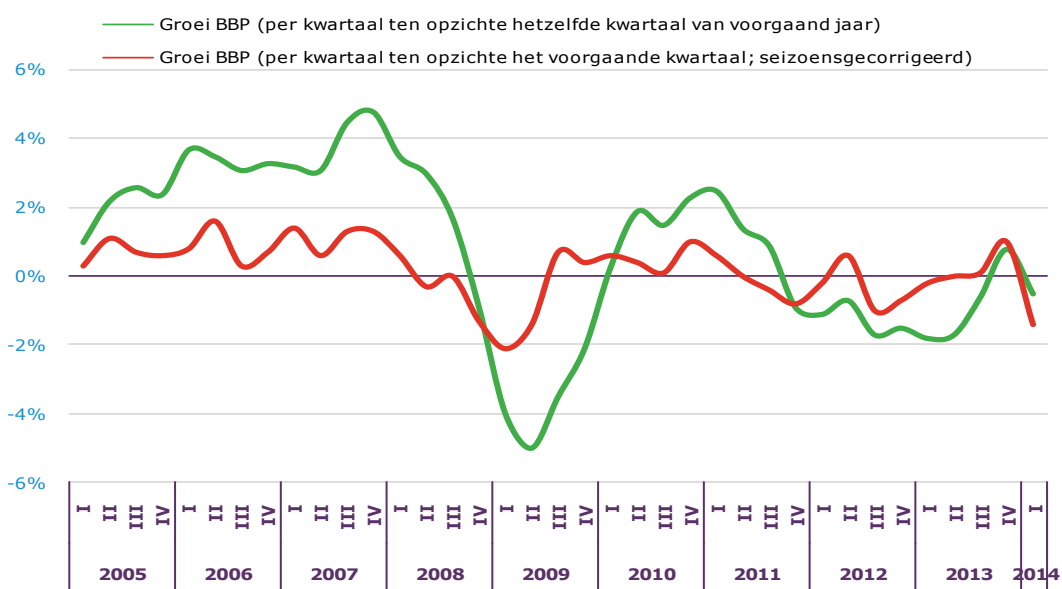
1. Ontwikkelingen 1e kwartaal 2014

1.1. Economische krimp door eenmalige factoren

De belangrijkste graadmeter van de economie is de ontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product in Nederland (BBP). Deze economische groei is gelijk aan de toename van de consumptie van de huishoudens en de overheid, de investeringen van bedrijven en de export (verminderd met de import). Figuur 1.1 laat de ontwikkeling van het BBP per kwartaal zien. Ten opzichte van het voorgaande kwartaal (rode lijn) en ten opzichte van hetzelfde kwartaal in het voorgaande jaar (groene lijn).

In een periode van groeiend optimisme over de economie noteerde het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) over het eerste kwartaal van 2014 een economische krimp van 1,4% ten opzichte van het kwartaal ervoor. Vergeleken met het eerste kwartaal van 2013 bedroeg de krimp 0,5%. Hoe valt dat optimisme te rijmen met deze krimpcijfers? De krimp wordt vooral veroorzaakt door eenmalige factoren.

Figuur 1.1 Nederlandse economische ontwikkeling per kwartaal, tot en met eerste kwartaal 2014 (CBS)

Er zijn namelijk twee incidentele ontwikkelingen aan te wijzen die hebben bijgedragen aan deze krimpcijfers. Er werden eind 2013 eenmalig extra veel auto's verkocht. Mensen anticipeerden daarmee op afschaffing van fiscale vrijstellingen voor auto's in 2014. Dat had een positief effect op de economische groei in het vierde kwartaal van 2013 en drukt het aantal verkopen in het eerste kwartaal van 2014. Bovendien was door de zachte winter van 2013/2014 de consumptie, productie en export van aardgas in het eerste kwartaal van 2014 beduidend lager dan een jaar eerder. Dat vermindert de economische groei. Het verschil met vorig jaar is extra groot doordat toen sprake was van een strenge winter.

In de *conjunctuurklok* vat het CBS de ontwikkelingen van de belangrijkste indicatoren over de economie samen¹. Van maart op april ziet het CBS per saldo weinig verandering in het conjunctuurbeeld². Verbeteringen en verslechtingen hielden elkaar nagenoeg in evenwicht. Het zwaartepunt van de indicatoren ligt in de fase van herstel.

Consumenten zijn optimistischer over de economie, maar houden de hand vooralsnog op de knip. Vergeleken met een jaar geleden was de consumptie van huishoudens kleiner in volume, en de overheidsconsumptie iets hoger. Positief was vooral de groei van de investeringen met ruim 6%, vooral in gebouwen, machines en installaties en computers. De export laat over het eerste kwartaal van 2014 een bescheiden volumegroei zien van 1% ten opzichte van het eerste kwartaal 2013.

¹ CBS [Conjunctuurklok](#), April 2014

² CBS [Conjunctuurbericht](#), 'Conjunctuurbeeld weinig veranderd', 15 mei 2014.

Box 1.1 Drie soorten cijfers duiden ontwikkelingen

Ontwikkelingen in economie en banen worden door het Centraal Bureau voor de Statistiek op drie manieren weergegeven. Elk cijfer heeft zijn eigen kracht en de verschillende cijfers worden in de media door elkaar heen gebruikt.

- **Kwartaal-op-kwartaal cijfer.** Dit cijfer geeft – gecorrigeerd voor het seizoen – de ontwikkelingen weer ten opzichte van het voorgaande kwartaal. Voordeel van het kwartaal-op-kwartaal cijfer is dat het snel de ontwikkelingen in beeld brengt. Nadeel is dat – voor de seizoenscorrectie – een model gebruikt wordt, dat altijd een benadering van de werkelijkheid is.
- **Jaar-op-jaar cijfer.** Het jaar-op-jaar cijfer geeft de ontwikkeling weer ten opzichte van hetzelfde kwartaal één jaar eerder. Voordeel hiervan is dat het de ontwikkeling in het afgelopen jaar samenvat zonder dat een modelmatige correctie voor het seizoenseffect nodig is. Nadeel is dat ontwikkelingen met vertraging zichtbaar worden.
- **Gemiddeld jaarcijfer.** Het voordeel is dat het cijfer de informatie over een geheel kalenderjaar samenvat.

Ter illustratie geven we hier de drie cijfers voor 2012-2014 van de economische groei:

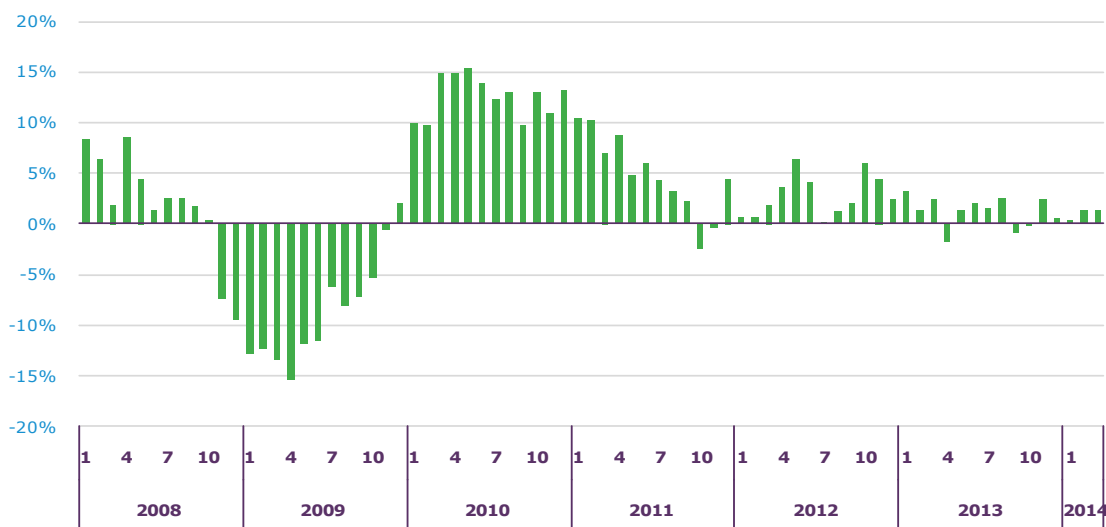
Groei			
	kwartaal-op-kwartaal	jaar-op-jaar	gemiddelde jaarcijfer
1e kwartaal 2012	-0,2%	-1,1%	
2e kwartaal 2012	0,6%	-0,7%	
3e kwartaal 2012	-1,0%	-1,7%	
4e kwartaal 2012	-0,7%	-1,5%	
Geheel 2012			-1,2%
1e kwartaal 2013	-0,2%	-1,8%	
2e kwartaal 2013	0,0%	-1,7%	
3e kwartaal 2013	0,1%	-0,6%	
4e kwartaal 2013	1,0%	0,8%	
Geheel 2013			-0,8%
1e kwartaal 2014	-1,4%	-0,5%	

In deze notitie willen we vooral aansluiten bij de meest recente ontwikkelingen en bespreken we hier vooral het kwartaal-op-kwartaal cijfer en het jaar-op-jaar cijfer.

1.2. Export groeit

De wereldhandel is een belangrijk gegeven voor de Nederlandse open economie. Immers de Nederlandse uitvoer hangt sterk van de wereldhandel af. Nederland verdient ongeveer een derde van het bruto binnenlands product via de export. In maart 2014 lag het exportvolume wel 1,3% hoger dan een jaar eerder³.

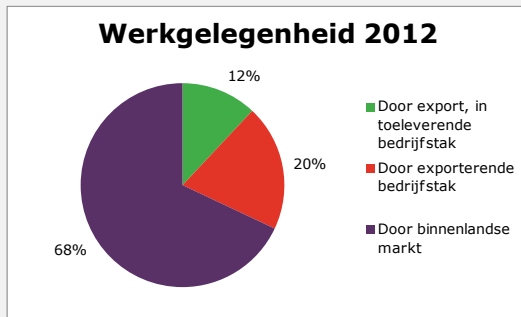
Figuur 1.2 Ontwikkeling uitvoer goederen per maand (werkdaggecorrigeerd volume) ten opzichte van een jaar geleden, tot en met maart 2014 (CBS)

³ CBS Conjunctuurbericht 'CBS: export in maart 1,3% hoger', 15 mei 2014.

Box 1.2 Export belangrijk voor werkgelegenheid

In 2012 zorgde de uitvoer van goederen en diensten voor 2,2 miljoen voltijdbanen in Nederland. Een derde van alle werkgelegenheid in Nederland. Door het voorkomen van deeltijdwerk gaat het in werkelijkheid om nog meer banen.

Die werkgelegenheid zit voor het grootste deel bij de exporterende bedrijven zelf, maar ook voor een belangrijk deel bij de toeleveranciers van deze exporteurs.

Export levert de meeste werkgelegenheid op in de bedrijfstak handel, langs drie wegen. Langs drie wegen: eigen export, wederuitvoer en als toeleverancier voor andere exporteurs. Dat ook de bedrijfstak vervoer en opslag, informatie en communicatie veel werkgelegenheid aan export te danken heeft ligt voor de hand. Zowel door levering van diensten aan het buitenland, als door ondersteuning van Nederlandse exporteurs.

Na de handel levert de export de meeste voltijdbanen op in de overige zakelijke dienstverlening. Vooral via de levering van diensten aan andere bedrijfstakken. Daar tellen ook uitzendbanen bij exporterende bedrijven in andere bedrijfstakken in mee.⁴

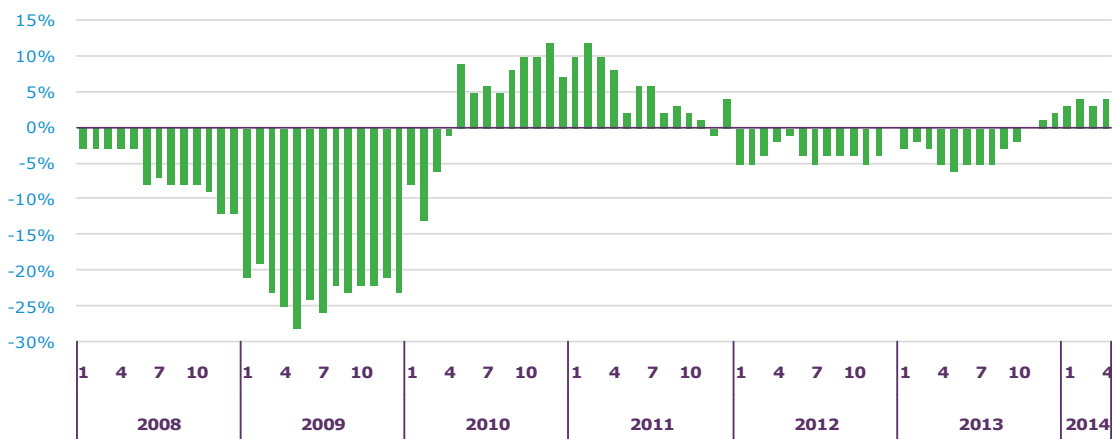
Dit maakt ook duidelijk dat bedrijfstakken sterk verschillen in de gevoeligheid voor ontwikkelingen in de wereldhandel. Niet alleen de exporterende bedrijfstakken zelf, maar ook hun toeleveranciers van zowel goederen als diensten.

1.3. Aantal uitzenduren groeit door

In de eerste vier maanden van 2014 lag het aantal uitzenduren telkens zo'n 3 á 4 procent hoger dan een jaar geleden. Dat blijkt uit de cijfers van de Algemene Bond van Uitzendondernemingen (ABU) – goed voor 60% van de uitzendmarkt. De groei van het aantal uitzenduren past bij de herstelfase van een economie, waarin werkgevers nog terughoudend zijn om zelf meteen nieuw personeel in dienst te nemen. Dat kan veranderen naarmate het economisch herstel doorzet, de orderportefeuille beter gevuld blijven en de arbeidsmarkt mogelijk krappere wordt.

Tegelijk is er ook een structurele trend om arbeid flexibeler in te zetten. Dat hoeft niet alleen uitzendwerk te zijn. Zo is bijvoorbeeld het percentage bedrijven dat zzp'ers inzet is tussen 2011 en 2013 verdubbeld van 16% naar 31%⁵.

Figuur 1.3 Ontwikkeling van het aantal uitzenduren volgens de ABU per verslagperiode tot en met april 2014 (ten opzichte van een geheel jaar eerder)

⁴ CBS Webmagazine, 'Een derde werkgelegenheid door export', 14 april 2014

⁵ UWV, Vacatures in Nederland, 13 mei 2014

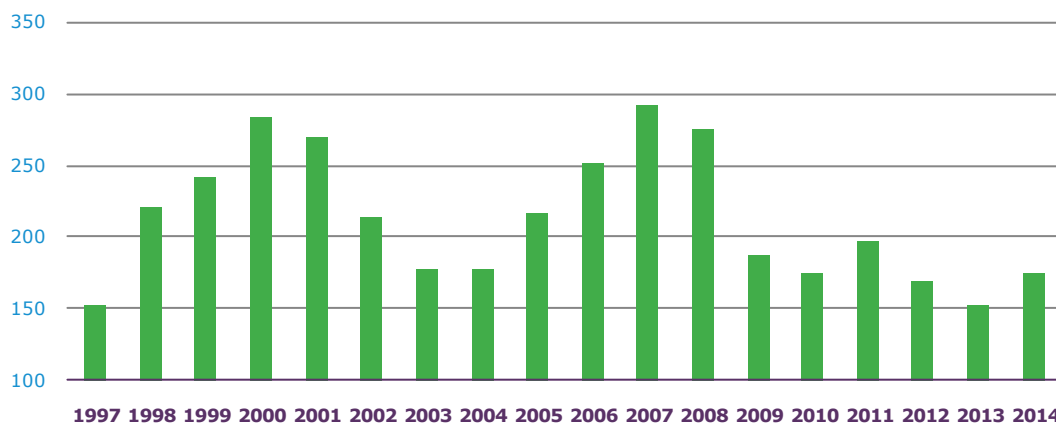
1.4. Aantal vacatures neemt toe

De ontwikkeling van het aantal vacatures geeft een indicatie van kansen voor werkzoekenden. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) meet de totale vacaturemarkt in Nederland. Twee meetpunten zijn veel gebruikt:

- Het aantal openstaande vacatures.
 - o Eind eerste kwartaal 2014 zijn dit er bijna 106 duizend, 9 duizend (+9%) meer dan een jaar geleden.
 - o Van kwartaal op kwartaal is het verschil 28 duizend meer vacatures (+19%), niet gecorrigeerd voor seizoenseffecten.
- Het aantal vacatures dat in een kwartaal ontstaat.
 - o In het eerste kwartaal van 2014 zijn er 174 duizend vacatures ontstaan: traditioneel meer dan in het vierde kwartaal van het voorafgaande jaar. In verband met seizoensinvloeden is een vergelijking met het een vol jaar geleden beter. Ook dan zien we een toename: 21 duizend meer vacatures. Dat is een stijging van 14%.

Figuur 1.4 Aantal ontstane vacatures per kwartaal, Eerste kwartalen 1997 – 2014 (CBS)

X.1000

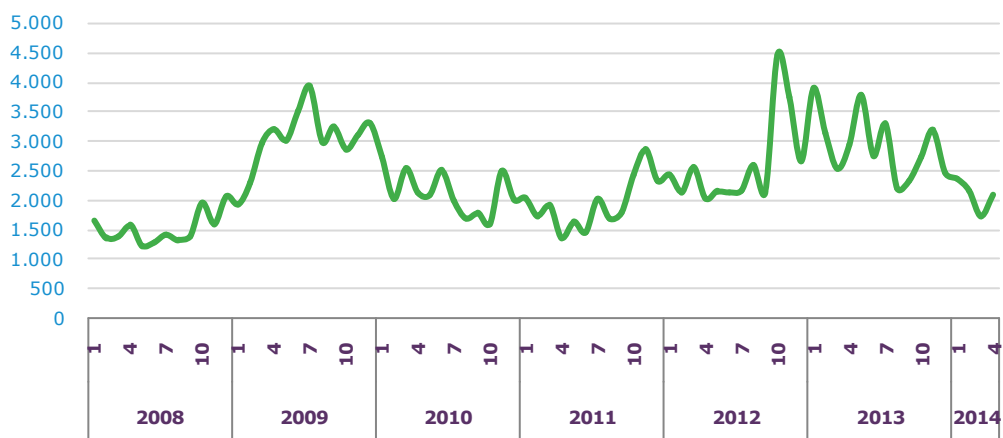
Voor het eerst in drie jaar tijd ligt het aantal nieuwe vacatures in een eerste kwartaal hoger dan in het eerste kwartaal van het jaar ervoor. Dat duidt op meer dynamiek op de arbeidsmarkt (ook al krimpt het aantal banen per saldo nog) en betekent meer kansen voor werkzoekenden. Toch ligt niveau van het aantal vacatures nog altijd relatief laag als je het vergelijkt met de beginjaren van de crisis, laat staan met de pieken in 2007 en 2008.

1.5. Minder verleende ontslagvergunningen

De kleinere omvang van de economie betekent ook minder behoefte aan personeel in de bedrijven. De inkrimping van het personeelsbestand gaat via vrijwillig vertrek. Maar als de afzet scherp afneemt en er niet snel een verbetering van de marktomstandigheden wordt verwacht, moet een werkgever soms overgaan tot gedwongen ontslag. Er zijn dan twee ontslagroutes: via de kantonrechter of via een vergunning van UWV. Zelfstandigen die moeten stoppen of tijdelijke contracten die niet worden verlengd, komen niet tot uiting in ontslagcijfers.

De dalende trend van eind 2013 in het aantal verleende ontslagvergunningen door UWV zet zich door in de eerste vier maanden van 2014, ook al waren het er in april meer dan in maart. Het verschil met vorig jaar is groot. Toen werden in april 2.900 ontslagvergunningen verleend door UWV en dit jaar 2.100, dus ruim een kwart minder.

Figuur 1.5 Aantal verleende ontslagvergunningen per maand door UWV, januari 2008 - april 2014 (UWV)

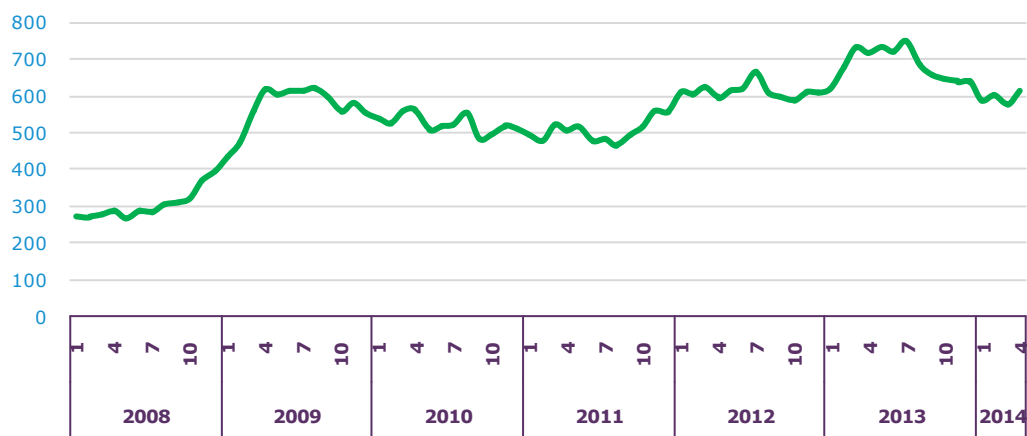

1.6. Aantal faillissementen lager, maar blijft nog hoog

Het zwaartepunt van de conjunctuurindicatoren van het CBS bevinden zich in de herstelfase. Dat geldt voor de economie als geheel. Afzonderlijke indicatoren verschillen onderling in tempo en timing. Dat maakt dat je in een herstelfase duidelijk twee ontwikkelingen naast elkaar ziet. Sommige negatieve gevolgen van de crisis werken nog door in deze fase en tegelijkertijd dienen zich nieuwe groeikansen aan. Zo kunnen tegelijkertijd sommige bedrijven toch nog failliet door de crisis, terwijl andere een faillissement nog kunnen afwenden.

Het aantal faillissementen van bedrijven en instellingen (excl. eenmanszaken) steeg in 2013 als geheel naar recordhoogte, ondanks de ingezette daling in de tweede helft van het jaar. Het voortschrijdend driemaandsgemiddelde kwam in april 2014 uit op 615 faillissementen. Een jaar eerder waren dat er nog 100 meer.

Figuur 1.6 Aantal faillissementen bij bedrijven en instellingen per maand, 3 maands voortschrijdend gemiddelde, januari 2008 – april 2014 (CBS)

Bij de bedrijven (excl. eenmanszaken) werden in februari t/m april 2014 de meeste faillissementen uitgesproken in de handel en in de bouw.⁶

⁶ CBS Conjunctuurbericht ['Meer bedrijven en instellingen failliet'](#), 12 mei 2014

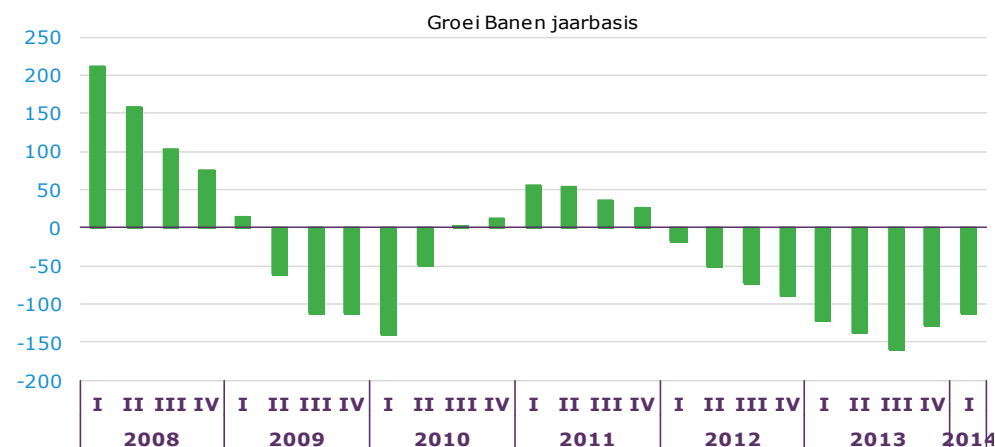
1.7. Twee jaar krimp van de werkgelegenheid

Het aantal banen van werknemers is in het eerste kwartaal van 2014 1,5% ofwel 112 duizend lager ten opzichte van hetzelfde kwartaal van 2013 (figuur 1.7). Er is al negen kwartalen op rij sprake van krimp.

Opvallend is dat de krimp in het eerste kwartaal van 2014 iets minder groot is dan de twee voorgaande kwartalen.

Figuur 1.7 Ontwikkeling van het aantal banen per kwartaal, tot en met het eerste kwartaal 2014 (ten opzichte van hetzelfde kwartaal voorgaand jaar) (CBS)

X 1.000

De Arbeidsmarktbarometer van Manpower duidt voor het 2^e kwartaal van 2014 eveneens op een gunstigere ontwikkeling⁷. Voor het eerst sinds 2011 zijn er meer Nederlandse werkgevers die werkgelegenheidsgroei verwachten dan werkgevers die krimp van de werkgelegenheid verwachten. Overigens geldt dat verreweg de meeste werkgevers (95%) als antwoord geven 'het personeelsbestand wijzigt niet': de Manpower barometer moeten we vooral zien als 'stemmingsbeeld van ondernemers'.

1.8. Bijna 350 duizend banen minder in vijf jaar tijd

In 10 van de 12 onderscheiden sectoren zien we minder banen van werknemers in het eerste kwartaal van 2014 (ten opzichte van een vol jaar terug). Alleen in de zakelijke dienstverlening is de werkgelegenheid toegenomen (13 duizend banen meer dan een jaar geleden). In de agrarische sector is het aantal banen van werknemers gelijk gebleven. Wat verder opvalt, is dat de werkgelegenheid van de sector zorg en welzijn al vijf kwartalen lager is dan een vol jaar terug. Bezuinigingen (zoals in de kinderopvang) zorgen voor minder werkgelegenheid. Bovendien is het mogelijk dat instellingen anticiperen op toekomstige bezuinigingen en daardoor extra behoedzaam zijn om nieuw personeel aan te trekken.

Naast de zorg (43 duizend banen minder ten opzichte van een vol jaar geleden) zien we ook fors werkgelegenheidsverlies in de bouwnijverheid (-23 duizend), in handel, vervoer en horeca (-14 duizend) en in de financiële sector (-10 duizend).

Voor een vergelijking tussen nu en vijf jaar terug, hebben we in tabel 1.1 de ontwikkeling van de werkgelegenheid per hoofdsector zichtbaar gemaakt in de afgelopen vijf jaar.

⁷ Manpower, http://www.manpowergroup.nl/Portals/1/MEOS/Brochure/MEOS_brochure_Q2_2014.pdf

Tabel 1.1 Ontwikkeling van het aantal banen van werknemers, per sector, eerste kwartaal 2009 en 2014 (CBS)

	Banen werknemers 2009 1e kwartaal x 1000	Banen werknemers 2014 1e kwartaal x 1000	2009-2014
F Bouwnijverheid	399	310	-22,3%
L Verhuur en handel van onroerend goed	74	61	-17,6%
K Financiële dienstverlening	284	240	-15,5%
B-E Nijverheid (geen bouw) en energie	924	852	-7,8%
M-N Zakelijke dienstverlening	1344	1238	-7,9%
J Informatie en communicatie	253	237	-6,3%
R-U Cultuur, recreatie, overige diensten	270	253	-6,3%
P Onderwijs	512	488	-4,7%
A-U Alle economische activiteiten	7907	7573	-4,2%
O Openbaar bestuur en	524	505	-3,6%
A Landbouw, bosbouw en visserij	102	97	-4,9%
G-I Handel, vervoer en horeca	1989	1978	-0,6%
Q Gezondheids- en verzorgingszorg	1233	1314	6,6%

De Nederlandse economie als geheel heeft in het eerste kwartaal van 2014 4,2% minder banen van werknemers dan vijf jaar terug. Dit komt overeen met een krimp van 334 duizend banen in 5 jaar. Alleen de sector zorg laat per saldo nog een groei van de werkgelegenheid zien. Maar ook daar is de ontwikkeling gekeerd: de afgelopen vijf kwartalen is het aantal banen in de zorg lager dan in het 4^e kwartaal van 2012. Veel werkgelegenheidsverlies zien we bij de bouw (-22,3% in 5 jaar), verhuur en handel van onroerend goed (-17,6%) en de financiële en zakelijke dienstverlening (-15,5%).

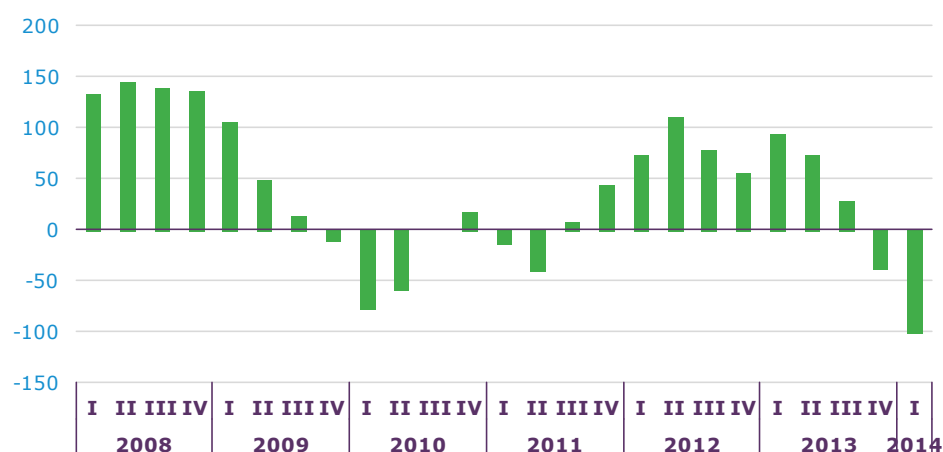
1.9. Beroepsbevolking neemt af

In de voorgaande paragraaf stond de vraag naar arbeid door werkgevers centraal. In deze paragraaf kijken we naar het aanbod van arbeid door werknemers: de beroepsbevolking.

De omvang van de beroepsbevolking ligt eind maart 2014 zo'n 100 duizend lager dan één jaar geleden: een krimp met 1,3% (figuur 1.8).

Figuur 1.8 Ontwikkeling van de beroepsbevolking per ultimo kwartaal, tot en met eerste kwartaal 2014 (ten opzichte van hetzelfde kwartaal voorgaand jaar) (CBS)

X 1.000

Dit gaat gepaard met een daling van de bruto arbeidsparticipatie als saldo van een verdere stijging bij ouderen en een daling bij jongeren. De arbeidsparticipatie van jongeren is in de laatste vijf jaar sterk gedaald: van 44,3% in het 1^e kwartaal van 2009 naar 38,5% in het 1^e kwartaal van 2014.

De arbeidsparticipatie van ouderen (55 jaar en ouder) is in die tijd gestegen van 49,9% in het 1^e kwartaal van 2009 tot 60% in het 1^e kwartaal van 2014. Bij ouderen spelen de versoering van pensioenuitkeringsregelingen, een hoger verwachte AOW-leeftijd en de onzekerheid over de hoogte van toekomstige pensioenen een rol in de grotere bereidheid om langer door te werken.

1.10. Minder nieuwe WW-uitkeringen

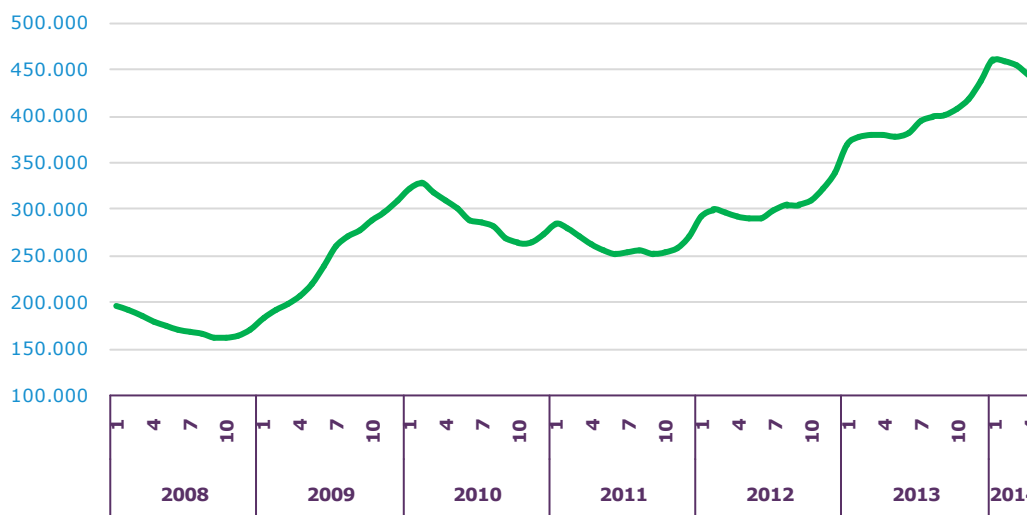
Eind januari 2014 waren er meer dan 460 duizend WW-uitkeringen. Vooral dankzij seizoenswerk is dat aantal geleidelijk gedaald tot 443 duizend WW-uitkeringen eind april. De afname is het grootst bij seizoengevoelige sectoren als landbouw en bouwnijverheid. Voor inzicht in de trend is het beter met een heel jaar terug te vergelijken. Dan vallen seizoenseffecten grotendeels weg. Ten opzichte van april 2013 is het aantal WW-uitkeringen 17% toegenomen.

Die toename verschilt tussen leeftijdsgroepen. Jongeren profiteren sterker dan ouderen van het seizoenswerk. Het aantal lopende WW-uitkeringen aan jongeren is nu weer terug op vrijwel hetzelfde niveau als een jaar geleden. Onder 55-plussers daarentegen steeg aantal lopende uitkeringen vergeleken met april vorig jaar met ruim een kwart.

Een positieve ontwikkeling is dat het aantal nieuwe WW-uitkeringen is afgenomen. Niet alleen ten opzichte van vorige maand, maar ook op jaarbasis. UWV verstrekke in april ruim 42 duizend nieuwe WW-uitkeringen, 7 procent minder dan in april vorig jaar. Ook hier zijn grote verschillen tussen leeftijdsgroepen. Aan jongeren tot 25 jaar werden in de eerste vier maanden van 2014 minder (-5%) nieuwe uitkeringen verstrekt dan in diezelfde periode van 2013. Aan 55-plussers werden 7% meer nieuwe uitkeringen verstrekt.

Er werden in april 2014 53 duizend uitkeringen beëindigd, bijna 16 procent meer dan in april 2013. Het aantal vanwege werkhervatting beëindigde uitkeringen kwam in april uit op 27 duizend, 16 procent meer dan een jaar geleden.⁸

Figuur 1.10 Aantal WW-rechten januari 2008 – april 2014 (UWV)

1.11. Groei werkloze beroepsbevolking vlakt af

De officiële werkloosheid in Nederland is het cijfer van de werkloze beroepsbevolking. Dat zijn alle personen van 15-64 jaar zonder werk (of met werk voor minder dan twaalf uur per week), die actief op zoek zijn naar betaald werk voor twaalf uur of meer per week en daarvoor beschikbaar zijn (nationale definitie werkloze beroepsbevolking).

Om de kortetermijnontwikkeling van de werkloosheid in beeld te brengen wordt uitgegaan van de voor seizoeninvloeden gecorrigeerde cijfers. Deze cijfers houden rekening met veranderingen in de werkloosheid die zich ieder jaar opnieuw voordoen.

De werkloosheid in april is toegenomen met 3 duizend personen. De stijging van de werkloosheid begin dit jaar vlakt daarmee af. Dat komt echter niet doordat er meer banen zijn bijgekomen, maar vooral doordat mensen zich terugtrokken van de arbeidsmarkt.

De voor seizoeninvloeden gecorrigeerde werkloosheid kwam in april uit op 687 duizend personen. Een jaar eerder waren dat er 650 duizend. Een toename van ruim 5,5 procent. De werkloosheid liep wel

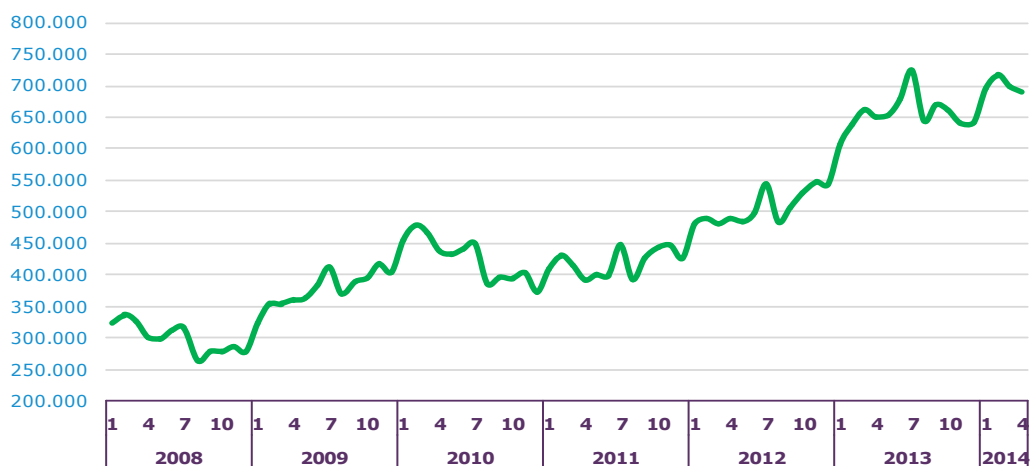
⁸ Zie ook de UWV [Nieuwsflits Arbeidsmarkt april 2014](#).

minder snel op dan in de maanden daarvoor. Gemiddeld groeide de werkloze beroepsbevolking de afgelopen drie maanden met 3 duizend personen.

Het aantal werkenden is meer afgenomen dan dat het aantal werklozen is toegenomen. De werkzame beroepsbevolking kromp de afgelopen drie maanden met gemiddeld 10 duizend personen per maand. De totale arbeidsdeelname (werkzame- plus werkloze beroepsbevolking als aandeel van de bevolking) is daarmee afgenomen. Dit wordt vooral veroorzaakt door jongeren die zich terugtrekken van de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld door te blijven studeren.

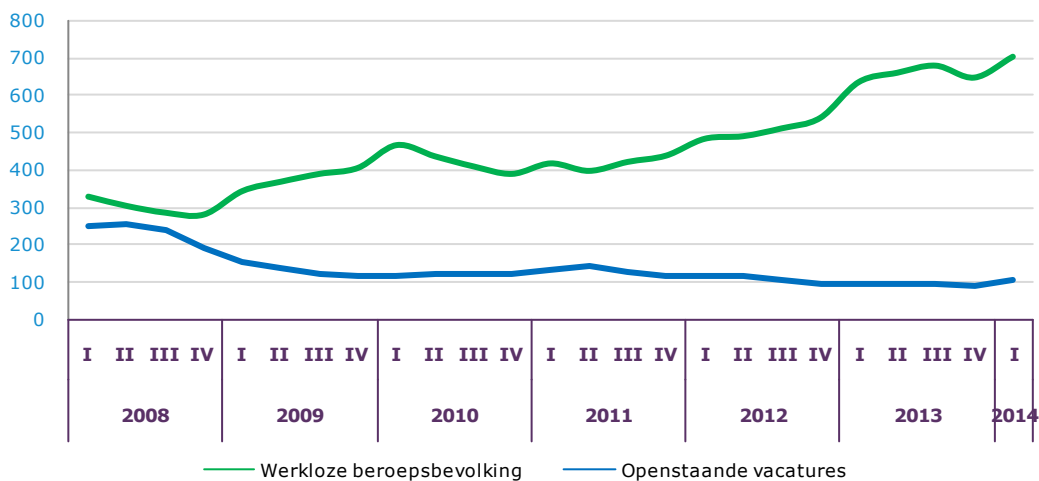
In april kwam de werkloosheid in Nederland uit op 8,7 procent van de beroepsbevolking.⁹

Figuur 1.11 Werkloze beroepsbevolking per maand, januari 2008 t/m april 2014 (CBS)

De groeiende kloof tussen het aanbod van arbeid (werkloze beroepsbevolking) en de vraag naar arbeid (openstaande vacatures) wordt in beeld gebracht in de onderstaande figuur. Daar komt bij dat er in toenemende mate sprake is van een kwalitatieve discrepantie: er is bijvoorbeeld veel vraag naar technisch personeel, terwijl de meeste werkzoekenden daar niet of onvoldoende voor gekwalificeerd zijn.

Figuur 1.12 Werkloze beroepsbevolking en openstaande vacatures per kwartaal, 1^e kwartaal 2008 t/m 1^e kwartaal 2014 (x1000)

⁹ CBS Persbericht, 'Stijging werkloosheid vlakkt af door terugtrekken jongeren', 15 mei 2014.

1.12. Arbeidsmarktontwikkelingen in vijf jaar

In de afgelopen vijf jaar krimpt de Nederlandse economie opgeteld met 4,6%.¹⁰ En dit heeft forse invloed op de arbeidsmarkt. Tabel 1.2 geeft een overzicht.

Tabel 1.2 Arbeidsmarktontwikkelingen in vijf jaar (x 1.000)

	1e kwartaal 2009	1e kwartaal 2014	Mutatie
Banen van werknemers	7.907	7.573	-334
Beroepsbevolking	7.860	7.835	-25
Werkloze Beroepsbevolking	354	700	346
WW-uitkeringen	183	443	261

Het aantal banen is in de afgelopen vijf jaar met 334 duizend gedaald. Daarnaast is het aanbod van arbeid door de bevolking (beroepsbevolking) gedaald met 25 duizend. Het gevolg is een toename van de werkloze beroepsbevolking met 346 duizend en een toename van het aantal WW-uitkeringen met 261 duizend.

¹⁰ Dit is de som van de jaar-op-jaar groei in de eerste kwartalen van 2009 t/m 2014.

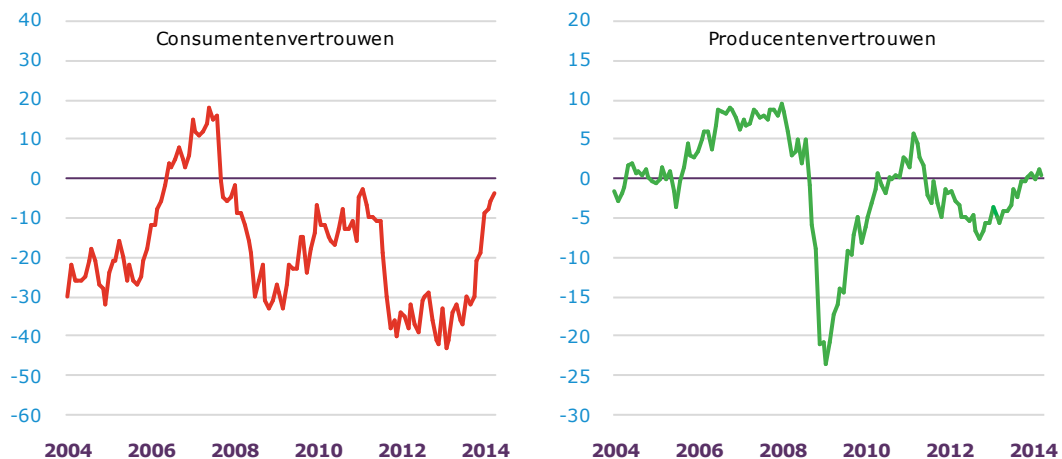
2. Verwachtingen 2014

2.1. Vertrouwen consumenten stijgt snel

Vertrouwen is een belangrijke factor voor economisch handelen. Het CBS meet elke maand bij consumenten en bedrijven het vertrouwen in de Nederlandse economie. Deze vertrouwensindicatoren geven een indruk in welke richting de economie zich naar verwachting gaat ontwikkelen. Consumenten en bedrijven met weinig vertrouwen in de toekomst, doen minder bestedingen. En minder bestedingen betekent minder economische groei of zelfs economische krimp. Vervolgens zijn economische ontwikkelingen *de* bepalende factor voor de arbeidsmarktontwikkelingen.

Het producentenvertrouwen wordt in 2013 geleidelijk aan steeds minder negatief en komt in de eerste maanden van 2014 ook vaker in de plus. De grilligheid van de afgelopen jaren is aanzienlijk verminderd.

Figuur 2.1 Vertrouwen in de Nederlandse economie van consumenten (links) en van producenten (rechts) tot en met april 2014 (CBS)

Toelichting:

- Als het cijfer boven de nullijn ligt, zijn de optimisten in de meerderheid
- Als het cijfer onder de nullijn ligt, zijn de pessimisten in de meerderheid
- Bijvoorbeeld 30% van de consumenten is optimistisch en 70% pessimistisch: vertrouwen is -40% (30%-70%)

Vertrouwen consumenten stijgt snel, maar consumptie nog niet

In tegenstelling tot de geleidelijke toename van het producentenvertrouwen laat het consumentenvertrouwen een sterke opleving in korte tijd zien. De stemming onder consumenten is ook in april verder verbeterd. Paradoxaal genoeg zijn consumenten positiever over de economie, maar hun koopbereidheid blijft laag. Vooral de eerste maanden van 2014 schoot het vertrouwen omhoog. Het ligt nu op hetzelfde niveau als begin 2011, maar is nog net niet positief. Het vertrouwen ligt op het hoogste niveau in jaren.

In de meicijfers van het CBS zet die opwaartse lijn door. Ook de koopbereidheid is in mei hoger dan in april. De stemming van consumenten over hun eigen financiële situatie in de komende 12 maanden sloeg om van licht negatief naar voorzichtig optimistisch¹¹.

¹¹ CBS, Conjunctuurbericht '[Vertrouwen consumenten neemt opnieuw toe](#)', 21 mei 2014

2.2. Hogere economische groei

In de eerste vier maanden van 2014 verbetert de economie met kleine stapjes. Het zwaartepunt van de indicatoren in de Conjunctuurklok van het CBS ligt in de fase van herstel. Op vijf na liggen de indicatoren echter nog onder hun langjarige trend¹² Voor 2014 en 2015 als geheel verwachten de economische bureaus van drie grote Nederlandse banken, het CPB en de Europese Commissie economische groei (tabel 2.1). Ook over de werkloosheid heerst eensgezindheid: die groeit volgens alle economische instituten in 2014. Voor 2015 verwachten sommigen een stabilisatie, anderen een daling.

De economische groei is zo klein, dat – ook door vergroting van de productiviteit van arbeid – het bedrijfsleven toe kan met minder inzet van arbeidskracht. Bovendien zijn overheidsorganisaties en de zorg bezig met het uitvoeren van bezuinigingen, wat in deze sectoren neerkomt om minder werkgelegenheid. De vraag naar arbeid neemt dus nog af. Daardoor wordt voor 2014 rekening gehouden worden met meer werkloosheid.

Tabel 2.1 Groei economie en mutatie gemiddeld werkloosheidspercentage volgens de grote Nederlandse banken en het CPB voor 2014/2015

	Economische groei (%)		Mutatie werkloosheids% a)		Bron
	2014	2015	2014	2015	
ABN Amro *	0,5%	1,3%	7,2%	-2,2%	ABN AMRO: Nederlandse economie in zicht, 20 mei 2014
Rabobank **	1,0%	1,5%	8,2%	0,0%	Rabobank: Conjunctuurbeeld, 3 april 2014
ING *	0,9%	1,2%	8,4%	0,0%	ING: Regiovisie Utrecht, 30 april 2014
CPB **	0,75%	1,25%	8,2%	-3,4%	CPB: Centraal Economisch Plan 2014
EC *	1,2%	1,4%	10,4%	-1,4%	European Commission: Spring Forecast 2014

a) Procentuele toename van het werkloosheidspercentage per jaar.

Bijvoorbeeld een toename van het gemiddeld werkloosheidspercentage van 5% naar 5,5% betekent in de tabel een mutatie van +10%.

*) ABN Amro en ING prognosticeren de gemiddelde werkloosheid in het jaar als percentage van de beroepsbevolking volgens de nationale definitie.

***) De Rabobank, het CPB en de Europese Commissie prognosticeren de werkloosheid alleen volgens de internationale definitie.

De economische bureaus blijven wel alert op (inter)nationale risico's die het economisch herstel kunnen bedreigen. Internationaal zijn dat bijvoorbeeld tegenvallers in de wereldhandel of opleving van de financiële crisis in Europa. Risico's in eigen land zijn bijvoorbeeld vertragingen in de toename van investeringen en particuliere consumptie of toch nog extra bezuinigingen om de overheidsfinanciën op orde te krijgen.

Een actueel voorbeeld van onverwachte verstoringen is de krimp van de economie met 1,4% in het eerste kwartaal. De Rabobank had op 8 mei al aangegeven: 'Na een sterk vierde kwartaal zal de groei van het reële Bruto Binnenlands Product (BBP) in het eerste kwartaal waarschijnlijk sterk terugvallen. Deze terugval is het gevolg van eenmalige effecten.'¹³ In het economisch commentaar van 15 mei stelt de Rabobank: 'De forse krimp van het BBP-volume is sterk bepaald door tijdelijke factoren en daarom niet representatief voor de onderliggende economische ontwikkeling. Tegelijkertijd is die onderliggende ontwikkeling naar het zich laat aanzien wel wat minder sterk dan wij hadden verwacht.'¹⁴ Ook ING besteedt aandacht aan de onverwacht forse krimp.¹⁵ ABN Amro heeft haar groeiverwachting voor 2014 naar beneden bijgesteld.¹⁶ Het CPB houdt vooralsnog vast aan haar verwachting van 0,75% economische groei dit jaar.

2.3. Aantal WW-uitkeringen in 2014 verder omhoog

Afgelopen februari presenteerde UWV een update van haar arbeidsmarktprognoses voor 2014.¹⁷ Daarin komt het aantal WW-uitkeringen voor eind 2014 uit op 485.000 WW-uitkeringen. Een toename van 12% ten opzichte van 2013.

De groeiverwachting voor de economie is nog altijd beperkt en omdat de arbeidsmarkt vertraagd reageert, zal het nog enige tijd duren voordat een dergelijk economisch herstel zich vertaalt in zichtbaar meer banen, minder werkzoekenden en minder WW-uitkeringen. In ieder geval pas na 2014. De oplossing voor terugdringing van de werkloosheid zit uiteindelijk in groei van de werkgelegenheid. Wel zijn sinds het opstellen van de voorgaande arbeidsmarktprognose, de economische groeiverwachtingen verbeterd. Als we deze informatie verwerken, komt de groei van het aantal WW-uitkeringen in 2014 waarschijnlijk lager uit. Op 3 juni komt de nieuwe UWV arbeidsmarktprognose uit voor 2014 en 2015.

¹² CBS Conjunctuurbericht 'Conjunctuurbeeld weinig veranderd', 15 mei 2014

¹³ Rabobank, Conjunctuurbeeld, 8 mei 2014

¹⁴ Rabobank, Nederlands economisch herstel hard onderbroken, 15 mei 2014

¹⁵ ING, Markten in beweging, 16 mei 2014

¹⁶ ABN Amro, Nederlandse economie in zicht, 20 mei 2014

¹⁷ [UWV Landelijke arbeidsmarktprognose 2014, update](#); februari 2014.

Colofon

Uitgave

UWV
Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies

Postadres

Postbus 58285
1040 HG Amsterdam

Inlichtingen

Tel. 020 687 1367

Redactie

Arie Vreeburg
Feike Reitsma
Roland Keiren

Disclaimer

Alles uit deze uitgave mag worden overgenomen, echter uitsluitend met bronvermelding.

UWV © 2014

